

”Prevention och bekämpning av korruptionsbrott”

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Riksenheten mot korruption

Alf Johansson

chefsåklagare

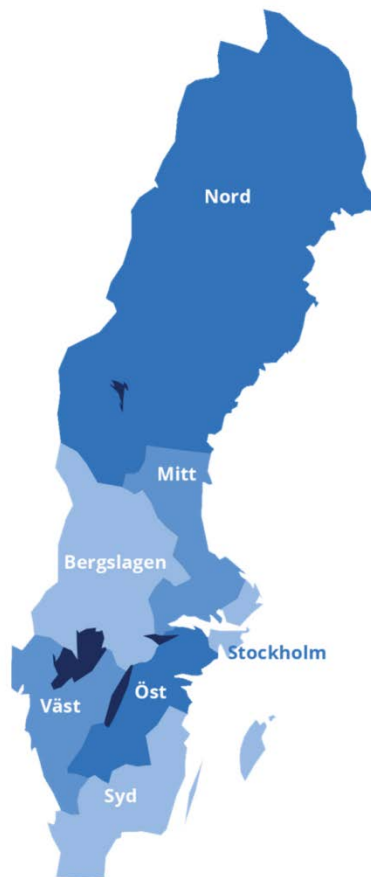
Polisen

Nationella Operativa Avdelningen

Nationella korruptionsgruppen

Thomas Palmberg

polisintendent

2 myndigheter mot samma mål, med olika roller

Riksenheten mot korruption // Nationella korruptionsgruppen

- **Riksenheten mot korruption** (Åklagarmyndigheten)
  - leder förundersökningar avseende kriminaliserad korruption
    - inleder förundersökning
    - beslutar om nedläggning av förundersökning
    - beslutar om åtal mm
-
- **Nationella korruptionsgruppen** (Polismyndigheten)
  - En nationell resurs inom Polisen för bekämpning av korruptionsbrott
  - Bildades 2012
  - Består f.n. av ca 25 medarbetare:
    - Brottsutredning: poliser och civila
    - Uppsökande verksamhet i korruptionsförebyggande syfte

Brottsutredning – Åtal - Lagföring

- Förundersökning: Om det pga angivelse eller av annat skäl finns anledning anta att brott har förövats
- Förundersökning (förutredning i vissa fall) syftar till att
  - utreda vem som skäligen kan misstänkas
  - avgöra om det finns tillräckliga skäl för åtal
  - bereda målet för sammanhållen huvudförhandling
- Åtal - Dom
  - Tillräckliga bevis för att ett brott har begåtts och att det går att bevisa vem som har begått det
  - Ställt bortom "rimligt tvivel"

Gemensamt nationellt utredningsansvar gällande

- Kriminaliserad korrruption
- ”Rösträttsbrott”
- Komplex eller omfattande brottslighet av ledande befattningshavare som missbrukat eller utnyttjat den makt som följer med befattningen
- Brott som har samband med sådan brottslighet
  - Tex trolöshet mot huvudman, bokföringsbrott, tjänstefel, skattebrott

Hur får vi våra ärenden?

- **Media**
- **Anmälningar från**
  - allmänheten,
  - myndigheter (ofta efter externt utförda internutredningar)
  - Företag (regelmässigt efter externt utförda internutredningar)
- **Polisens underrättelseenhet**

ANMÄLNINGSSKYLDIGHET FÖR VISSA ARBETSGIVARE

LOA 22 §

- Vid brott begångna av arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter samt myndigheter under regeringen
- En skyldighet vid skälig misstanke för bla tagande av muta i sin anställning
- Att inte anmäla kan föranleda disciplinansvar och även utgöra brott

För att upprätthålla förtroendet för verksamheten bör övriga delar av offentlig sektor, trots avsaknad av tvingande regler, iaktta samma skyldighet!

Anmälan bör emellertid i de flesta fall ske redan på ett tidigare stadium!

INTERNA UTREDNINGAR??

- Skyldighet att anmäla i vissa fall
- Viss utredningsskyldighet innan anmälan
- För ingående utredning kan försvåra brottsutredningen
- Senfärdiga anmälningar kan försvåra utredningen

RISKOMRÅDEN

Riksrevisionens rapport 2013:2 (offentlig mottagare)

- Upphandling och inköp
- Utbetalningar
- Inbetalningar
- Tillsyn, brottsutredning och forskning
- Känslig eller strategisk information
- Tillstånd och certifiering

VAD ÄR DET SOM SKALL SKYDDAS?

TILLIT/FÖRTROENDE

Ett korrekt och lojalt fullgörande av tjänst eller uppdrag

Motverka uppkomsten av misstankar om att det vid beslut tas ovidkommande hänsyn

Skyddsintressena

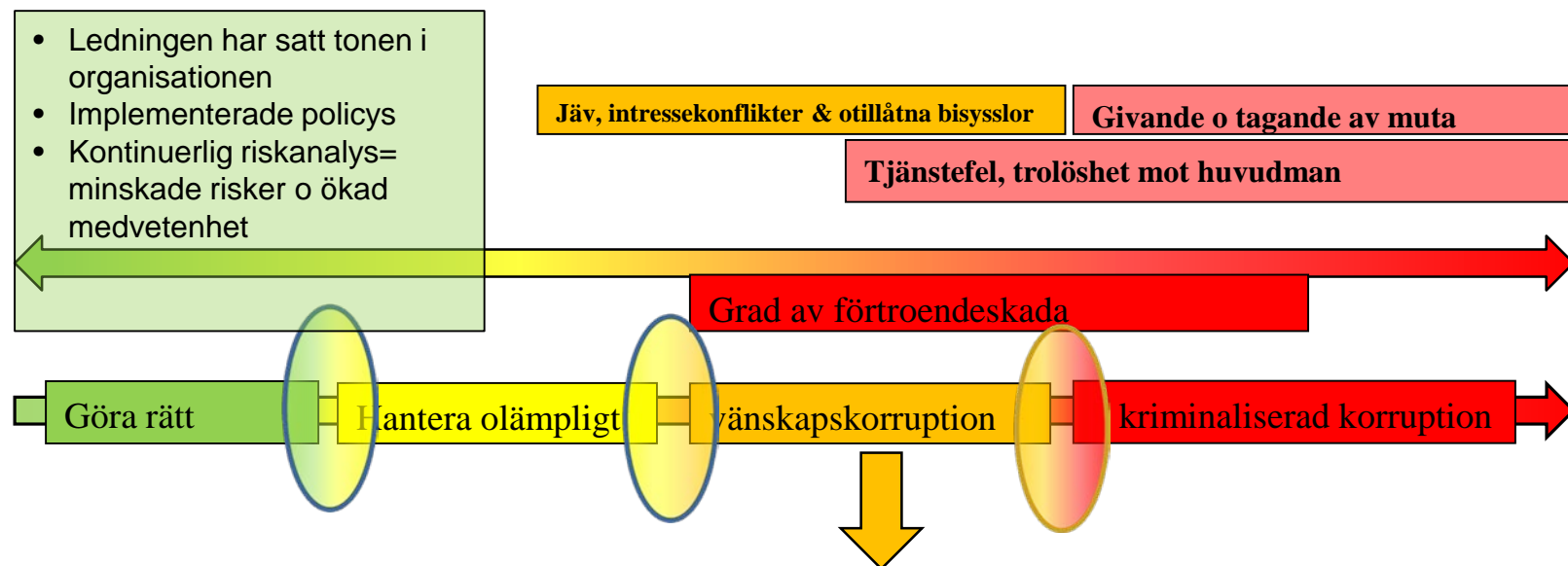
Avgörande för otillbörlighetsrekvisitet är ytterst straffbudets skyddsintresse

- Offentlig sektor
  - Myndighetsutövning
  - Det oberoende beslutsfattandet; tex upphandling
  - Allmänhetens förtroende; dvs allmänt för den offentligt bedrivna verksamheten
- Privat sektor
  - Korrekt och lojal mot huvudmannens intressen
  - Fri och sund konkurrens
  - Allmänhetens förtroende; tex fri o oberoende media, vård, omsorg, banker mfl branscher av stor betydelse för samhällets funktionalitet och stabilitet

KORRUPTION?????

- Brott
- Maktmissbruk
- Utpressning
- Jäv
- Svågerpolitik/Vänskapskorruption
- Sedvanliga umgängesformer
- Vänlighet

All korruption skadar förtroendet

Att gynna egna ekonomiska intressen, sin partner, sin släkting eller sin vän i myndighetsutövning eller i upphandling inom den offentliga sektorn, **skadar förtroendet** för den offentliga institution där det sker, både internt och externt samt i viss mån för hela den offentliga sektorn.

Begreppet "Vänskapskorruption" **kan även vara brottsligt** i vissa fall. (tjänstefel, trolöshet mot huvudman)

Vänskapskorruption skadar och påverkar effektiviteten i den offentliga förvaltningen negativt samt att det inte blir konkurrens på lika villkor i t.ex. anställningar, **offentlig upphandling** och vid olika typer av tillstånd.

Slutsats: Man måste vara förberedd och gjort rätt saker innan något händer

GIVANDE O TAGANDE

Kriminaliseringen omfattar

- Alla anställda eller uppdragstagare
- Otillbörliga förmåner
- Förmåner som har ett visst samband med anställningen eller uppdraget

HANDEL MED INFLYTANDE

- Skilj på handel med inflytande och mutbrott
  - Köp av ”tredje person”
  - Ej vid samförstånd mellan mottagare och ”målperson”
- Skilj mellan lobbying och kriminaliserad påverkan
  - Ej ”erkända och seriösa former av lobbying”
  - Ej politisk åsiktsbildning

OTILLBÖRLIG FÖRMÅN??

”Varje förmån som normalt sett är av beskaffenhet att kunna utgöra ett verksamt bestickningsmedel” (SOU 1974:37 s.141)

NÄR ÄR DET OTILLBÖRLIGT?

- Öppenhet
- Syfte
- Villkor
- Värde
- Mottagarens ställning
- Personligt samband
- Huvudmannens samtycke
- Tidpunkt/situation/upprepat
- Sed och allmän uppfattning
- Skyddsintresset

Hur skyddar man sig mot korrruption?

Grundläggande åtgärder

- **Värdegrund, uppförandekod och policy mot korrruption**
(Alltför generella policys är ett misstag och medför otydlighet)
- **Interna föreskrifter och tydliga regler**
- **Är policy, föreskrifter och regler tillgängliga, implementerade och accepterade?**
- **Hålls regelbundna diskussioner om etiska och moraliska frågor i organisationen?** (APT, temadag) Interaktiv utbildning med testfrågor.....
- **Ledningen måste initiera, driva och ansvara för dessa frågor aktivt**
  - "Tone at the top"   *"Ledningen måste leva som dom lär"*

Hur skyddar man sig mot korrruption?

Grundläggande åtgärder

- **Internrevision/Intern kontroll/Compliance funktion**

- med starkt mandat, tillräckligt med resurser och tillgång till all information
- För att hantera riskerna måste organisationen **göra en riskanalys** som är ändamålsenlig och verksamhetsanpassad. Organisationen ska identifiera, förstå och bedöma riskerna för korrruption.
  - Detta ger ökad medvetenhet för organisationen om vilka risker som finns och möjlighet att minimera dessa = **riskbaserat förhållningssätt**. (vidta åtgärder som står i proportion till de risker som..)
  - Riskbedömningen och rutinerna ska **löpande** ses över och revideras när det behövs.
  - Med löpande översyn menas att kontrollera att organisationen följer regelverk och policys
  - Exempel på resultat av en riskbedömning:
    - Fakturor avseende tex stort byggprojekt: **Vidtag djupare fakturagranskning** och **stickprovskontroller** avseende vad myndigheten verkligen betalat för.
    - 4 ögonprincipen istället för ensambeslut

Hur skyddar man sig mot korrruption?

- **Organisationen måste ta varningssignaler på allvar**, vem tar signalerna?
- **Organisationskulturen kan påverka**
- **Underställda chefer som sparkas, ta reda på anledningen.....**
- **Noggrann urvalsprocess vid anställning**
- **Arbetsrotation**
  - minskar risk för nära relationer vid tex inspektioner, kontroller, tillstånd, inköp, upphandling, försäljning
- **Se över attestkedjor**
- **Ensambeslut = hög risk**

Övriga förberedelser förutom att kontakta Polisen

Var alltid förberedd på att det ändå kan inträffa en korruptionsmisstanke även om man gjort ett bra förebyggande arbete.

Några tankar för ledningen att fundera över, **innan** något händer.....

- Vilka personer vill du sammankalla i händelse av en misstänkt korruption?
  - ✓ Den, de som har ansvar för genomförd implementering och uppföljning av policys och riktlinjer i syfte att förebygga korruption? Dokumentation om när implementering gjorts, hur
  - ✓ Den, de som har ansvar för genomförda riskanalyser som gör att org. är medveten om riskerna och förebyggt dessa risker?
  - ✓ Den, de som hanterar press och media kontakter, är funktionen insatt i organisationens arbete mot korruption?
- Till vilken enhet inom Polisen gör man anmälan, vem gör anmälan om den inte redan är gjord?
- **Tillgänglig dokumentation om vilka åtgärder i övrigt man vidtagit vad gäller utbildning, korruptionsförebyggande arbete**
Exempel, Vilka anställda som genomgått utbildning i anti-korruption med godkänt resultat, datum för detta.

All korruption skadar förtroendet

Om du misstänker korruption ska du anmäla det till polisen.

Ring 11414 och be att få tala med Nationella korruptionsgruppen.

Om du inte tycker att ditt underlag räcker för en anmälan kan du ändå lämna information om dina misstankar till polisen. Ring 11414 och be att få lämna tips om korruption.

Du kan också kontakta Nationella korruptionsgruppen via epost: registrator.kansli@polisen.se , skriv i ämnesfältet att det gäller korruptionsbrott.